

man saa fordele det Tab, som Lærere og Lærerinder vilde lide i Lønnen derved, at Barnet gik ud af Skolen, fordi det var misfornøjet ikke med alle Lærere og Lærerinder, men maaske med en enkelt af dem. Hvis vi kun havde een Lærer ved vore offentlige Skoler, var det ikke vanskeligt at indføre det Princip: at opgøre, hvor mange undervisningspligtige Børn der var henvist til vedkommendes Skole, og hvad Lærerens Løn var normeret til, og derefter foretage en Division; saa vilde man faa det Tal, der kunde betegnes som flydende Skolepenge for hvert Barn, der undervistes i denne Skole. Men den offentlige Skoles Lærere rejste jo et forfærdeligt Hyl, da der var Udsigt til, at dette Princip skulde drages frem paa ny, og jeg vil ikke love det ærede Medlem, at han vil komme i et godt Forhold til Danmarks Lærerforening og til Lærere og Lærerinder ved Danmarks offentlige Skoler, hvis han tager dette Spørgsmaal op. Jeg vil imidlertid se et Forslag fra det ærede Medlems Haand, saa er jeg tilbøjelig til at tro, at min gamle Kærlighed til den Sag vil vaagne, hvis det ærede Medlem kan vise mig en praktisk Maade at realisere Princippet paa.

Da man i 1908 stod overfor en betydelig Forhøjelse af Lønningerne til Statens Lærere og Lærerinder og stod overfor at skulle paalægge Kommunerne større Udgifter til det offentlige Skolevæsen, hvorved man gjorde det vanskeligere at lade Børnene undervise privat, enedes man til syvende og sidst om to Ting: Befolkningen havde krævet indført en Form, under hvilken den kunde komme af med udygtige Lærere, uden at man behøvede at tage Børnene ud af de offentlige Skoler. Man enedes da i Skoleudvalget af 1908 om at paalægge Befolkningen betydeligt forøgede Udgifter til den Skoleordning, som da blev indført, og til de Lønninger, som blev normeret, men til Gengæld gav man Befolkningen to Ting. Man gav den en Ret i Henhold til § 8, hvorefter den under visse Forhold kunde faa en Lærer afskediget, og man stillede et Beløb til Raadighed af Statskassen til Fordeling i Forhold til Antallet af de Børn, som undervistes i de private Skoler, idet man gik ud fra den Betragtning, som jo er rigtig, at det ikke nytter, at Forældre har Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning, hvis de ikke har Raad dertil. Hvad nytter det den fattige, den ubemidlede Fader og Moder, at de kan lade deres Børn undervise i private Skoler, naar de ikke har Midler dertil. Derfor gik man

bort fra de flydende Skolepenge, og hele Udvalget indstillede, at man gav Kommunalbestyrelserne og Skolekommissionerne en Ret med Hensyn til at afskedige Lærere, som de ønskede at komme af med, og at man gav den jævne Befolkning, som ønskede Børnene privat undervist, Penge i Hænde, for at den kunde faa Gavn af den Ret, som er hjemlet med Hensyn til Børnenes Undervisning. Derom var vi alle enige; disse Forslag blev enstemmigt indstillede, ogsaa § 8.

Det ærede Medlem fra Højrup (Johs. Fog-Petersen) udtalte, at det var kedeligt med disse smaa Lovændringer, for han havde set i et Blad, som hedder „Folkeskolen“, at man var blevet bitter over, at man i Stedet for en almindelig Revision af vor Skolelovgivning fik disse smaa partielle Ændringer. Der staar nemlig i „Folkeskolen“, hvortil det ærede Medlem henviste, en Beklagelse over, at vor forældede Skolelovgivning skal forsynes med Lapper hist og her, og der tilføjes: „Hvis det bliver saadan ved, vil det hele snart blive saa forkludret, at ingen længer ved, hvad der er Lov og Ret i Skoleforhold i Danmark.“ Jeg vil sige til det ærede Medlem, at han vil se meget af den Slags Bitterhed i det Blad overalt, hvor der er Tale om Frihed for Befolkningen; derfor skal man ikke lade sig imponere af de Udtalelser, dette Blad fremsætter som Kritik af det foreliggende Lovforslag.

Det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) mente, at det stemmede ikke med Kolds Tankegang og heller ikke med de gamle Friskolemænds Opfattelse af disse Forhold, at Staten overhovedet blandede sig i denne Sag, og det er ganske rigtigt, hvad han oplyste, at da Kold havde Raad til at undvære Statsbidraget, gav han Afkald derpaa. Da Amtmand Heltzen, som hørte det, tog ud til ham og opfordrede ham til at søge paa ny, svarede Kold: „Jeg trænger ikke. Har Skoleraadet Penge tilovers, kan det anvende dem paa Steder, hvor der tiltrænges Understøttelse. Her trænges ikke“. Stiftamtmand Heltzen sagde til mig, da han fortalte mig dette: Det er første Gang, jeg har truffet paa en Mand i dette Land, der ikke vilde have Statsbidrag eller offentlig Understøttelse, naar det tilbødes ham. Det kunde Kold gøre, fordi hans Skole var i en saa god Gænge paa det Tidspunkt, men de smaa Friskoler rundt omkring i Landet kan ikke undvære et Bidrag, og det af den Grund, at Hjemmene skal betale de forøgede Udgifter,